

3. Faunafonds

1011111111

Minister van Economische Zaken, Landbouw en
Innovatie
Postbus 20401
2500 EK 's Gravenhage

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FF/2011.277	15 november 2011
onderwerp			bijlagen
Advies Wet Natuur			

Excellentie,

Het Faunafonds is gebaseerd op de Flora- en faunawet en de Kaderwet ZBO en verricht onderzoek, geeft advies en verleent in voorkomend geval een tegemoetkoming in bedrijfsmatige schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten.

Het bestuur van het Faunafonds heeft zich, als wettelijk adviesorgaan, onlangs gebogen over het ontwerp van de nieuwe Wet Natuur dat sinds 19 oktober 2011 voor commentaar bij de maatschappelijke organisaties ligt.

Met de nieuwe wet natuur wordt, zoals is vermeld op de website <http://www.internetconsultatie.nl/wetnatuur/reageren> meer dan in de huidige natuurwetgeving, beoogd meer balans te brengen tussen economie en ecologie.

Het is juist deze balans die voor het bestuur van het Faunafonds aanleiding is een aantal aspecten in de nieuwe wet, onder uw aandacht te brengen.

Die aspecten hebben betrekking op:

- de taken van het Faunafonds die in de nieuwe wet niet meer terugkomen;
- de voorgestelde uitbreiding van de wildlijst
- jacht op trekvogels;
- schade door vogels waarop de jacht niet geopend wordt;

Burg. de Raadsingel 59

Postbus 888
3300 AW Dordrecht

Telefoon
Fax

e-mail: info@faunafonds.nl
www.faunafonds.nl

- e. de begrippen “bedreigd in hun voortbestaan” versus “de gunstige staat van instandhouding”;
- f. “belangrijke schade” versus “ernstige schade”;
- g. de afspraken van het Ganzen-7 akkoord die geen plaats krijgen in de nieuwe wet;
- h. planmatig beheer van grote hoefdieren;
- i. voor eendenkooien en valkerij geen akte meer nodig;
- j. bestrijding van (invasieve) exoten.

a. Taken Faunafonds niet terug in de nieuwe wet:

De Flora- en faunawet kent in artikel 83 de volgende taken toe aan het Faunafonds:

1. Het adviseren van de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie alsmede de Colleges van Gedeputeerde Staten van provincies over de bij de Flora- en faunawet aan hen opgedragen taken;
2. Het ter hand nemen of het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek, alsmede het bevorderen van voorlichting en opleiding naar methoden en alternatieven om schade door dieren behorende tot beschermde inheemse soorten te voorkomen of te beperken;
3. Het in daarvoor in aanmerking komende gevallen verlenen van een tegemoetkoming in de schade die dieren behorende tot beschermde inheemse soorten hebben aangericht aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren.

Eén van de vragen die op eerder genoemde website over de consultatie over de nieuwe wet natuur wordt voorgelegd, luidt: “Dragen de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de huidige natuurwetgeving bij aan de balans tussen ecologie en economie?”

Het bestuur van het Faunafonds heeft juist, mede gelet op zijn evenwichtige samenstelling met deskundigheid uit de landbouw, de jacht, de natuur- en soortenbescherming, dierenbescherming en de wetenschap, als zelfstandig bestuursorgaan en onafhankelijk van de rijksoverheid de afgelopen jaren, aangetoond evenwicht te kunnen scheppen tussen economie en ecologie. Immers de bestuursbevoegdheid een tegemoetkoming te verlenen aan grondgebruikers, in geval van schade door beschermde inheemse diersoorten aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren kon de verstoorde balans tussen economie (het belang

van de boer) en ecologie (het belang van de beschermde inheemse diersoort) herstellen. Met andere woorden het Faunafonds heeft sinds zijn instelling in 2002 een belangrijke rol gespeeld bij de verstandige afweging tussen de belangen van de economie en de ecologie.

Het is dan ook opmerkelijk dat in artikel 6.1 van het ontwerp van de nieuwe wet natuur ervoor wordt gekozen die onafhankelijke positie van het Faunafonds op te heffen en de provincies de bevoegdheid te geven tegemoetkomingen te verlenen in de geleden schade, aangericht door vogels of dieren van zoogdiersoorten die de wet als inheems beschermde soorten aanwijst. Met de decentralisatie van deze bevoegdheid bestaat, als daarvoor geen waarborgen in de wet worden opgenomen, in tegenstelling tot het met de nieuwe wet beoogde doel, juist de kans dat de evenwichtige balans tussen economie en ecologie onder druk komt te staan.

Voorts heeft het bestuur vastgesteld dat beide andere taken, vermeld onder 1 en 2, in het ontwerp van de nieuwe wet niet worden genoemd. Het bestuur constateert dat de nieuwe wet op dit punt incompleet is. In 2009 heeft de stuurgroep Decentralisatie Faunafondstaken een advies uitgebracht aan respectievelijk de toenmalige Minister van LNV, het IPO alsmede aan het bestuur van het Faunafonds. Met uitzondering van de financiële paragraaf, waarvoor LNV een voorbehoud heeft gemaakt, is het advies door alle drie de partijen geaccordeerd. In dat advies is vastgelegd dat alle (drie de) taken van het Faunafonds zullen worden gedecentraliseerd. Het bestuur is dan ook van oordeel dat dit advies als uitgangspunt moet worden genomen voor de decentralisatie van de taken van het Faunafonds naar de provincies en geeft u in overweging de te decentraliseren taken in het lichaam van de wet op te nemen en in de Memorie van Toelichting te verwijzen naar het akkoord uit 2009.

b. Uitbreiding wildlijst:

In het ontwerp van de wet natuur wordt de wildlijst met een aantal diersoorten uitgebreid. Omdat die soorten de afgelopen jaren veel schade aan landbouwgewassen hebben veroorzaakt en het Faunafonds daarvoor een tegemoetkoming heeft verleend, zal die uitbreiding er volgens de Memorie van Toelichting toe leiden dat bijna geen tegemoetkomingen meer zullen worden verleend. Immers voor soorten waarop de jacht is geopend, zo wordt gesteld, wordt volgens de beleidsregels van het Faunafonds geen tegemoetkoming meer verleend.

Het Faunafonds heeft echter de overtuiging dat met het openen van de jacht op de schadeveroorzakende soorten de schade aan bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen nog wel enige jaren zal blijven voortbestaan, voordat de omvang van die soorten zover is teruggebracht dat deze geen schade meer veroorzaken. Daarom geeft het bestuur van het Faunafonds u en de provincies, die in de toekomst verantwoordelijk worden voor het verlenen van de tegemoetkomingen in de schade in overweging hiervoor een overgangsregeling vast te stellen.

Met de uitbreiding van de wildlijst bent u voornemens de jacht op kolgans, grauwe gans en smient toe te staan. In artikel 3.18 lid 3, is evenwel bepaald dat de jachthouder een redelijke wildstand in zijn jachtveld moet handhaven en bij het ontbreken daarvan moet bereiken. Het bestuur stelt daarbij de vraag hoe deze bepaling moet worden uitgelegd voor de hiervoor genoemde trekkende ganzen en smienten? In de Memorie van Toelichting wordt op blz. 162 gesteld dat de grauwe gans, kolgans en smient thans algemeen in Nederland voorkomen, waardoor zij de jachtdruk kunnen verdragen. Bij de totstandkoming van de Flora- en faunawet zou dat niet het geval zijn geweest, wat er de reden van zou zijn geweest in 2002 de jacht op die soorten niet te openen. Tellingen laten zien dat de populatieomvang van de kolgans en de smient sinds 2002 nauwelijks is gewijzigd, zodat ons dat argument niet valide voorkomt.

Vervolgens wordt op blz. 163 gesteld dat jacht op deze soorten een effectief hulpmiddel kan zijn bij het bestrijden van schade door deze soorten, wat de reden is om die soorten als bejaagbaar aan te wijzen. Het bestuur van het Faunafonds stelt vraagtekens bij deze stelling. Immers Nederland heeft zich internationaal verplicht de flyways (kolganzen) van trekvogels te beschermen. Het huidige beleidskader Faunabeheer is daar de uitwerking van. In dat kader zijn foerageergebieden aangewezen en is bepaald dat trekkende ganzen met behulp van afschot naar de voor deze dieren aangewezen foerageergebieden moeten worden gestuurd. Als het foerageergebiedenbeleid niet wordt voortgezet en de kolgans, grauwe gans en smient in het hele land bejaagbaar worden gesteld zonder beperkende bepalingen ten aanzien van het moment waarop ze mogen worden bejaagd, bestaat er geen enkele drempel, zodat de kans bestaat dat het duurzaam voortbestaan van de soort alsmede de bescherming van de flyways (kolganzen) in gevaar komen.

Voorts rijst in dit kader de vraag of er buiten de periode waarop de jacht op in dit artikel genoemde diersoorten is geopend wel ruimte is voor een tegemoetkoming in de schade als die soorten schade veroorzaken aan

bedrijfsmatig geteelde landbouwgewassen of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren.

c. Jacht op trekvogels:

In artikel 3.20 lid 3, wordt bepaald wanneer de jacht niet wordt geopend. Voor trekvogels geldt dat de jacht niet wordt geopend gedurende de trek van deze vogels naar hun nestplaatsen. Betekent deze bepaling dat in tegenstelling tot de situatie onder de Jachtwet toen trekvogels nog bejaagbaar waren de jacht op deze vogels nu uitsluitend tijdens de najaarstrek kan plaatsvinden? Een belangrijk deel van de schade aan graslanden en wintertarwe wordt in het voorjaar veroorzaakt. Het openen van uitsluitend de najaarsjacht op deze soorten zal dus naar de mening van het bestuur geen spectaculaire daling van de schade door deze soorten te zien geven.

d. Schade door vogels waarop de jacht niet is geopend:

Provincies worden op blz. 166 van de Memorie van Toelichting verantwoordelijk voor schade door vogelsoorten waarop de jacht niet kan worden geopend. Het bestuur denkt hierbij aan de brandgans. Deze soort is mede veroorzaker van aanzienlijke schade aan landbouwgewassen. Onduidelijk is hoe provincies het beheer van bijvoorbeeld deze soort zo kunnen inrichten dat de schade substantieel afneemt.

e. Bedreigd in voortbestaan versus gunstige staat van instandhouding:

Op blz. 167 wordt gesteld dat bij AmvB criteria kunnen worden gesteld voor het bestrijden van soorten die in delen van het land schade aanrichten en voorwaarden kunnen worden gesteld om te voorkomen dat die soort in zijn voortbestaan wordt bedreigd dan wel dat gevaar loopt. Hier wordt naar de mening van het Faunafonds een nieuw criterium voorgesteld en rijst de vraag waarom hier niet wordt verwezen naar de gunstige staat van instandhouding?

f. Belangrijke schade versus ernstige schade:

Er wordt in het wetsontwerp een onderscheid gemaakt tussen schade door vogels en schade door zoogdieren. Voor het bestrijden van schade door vogels kan een ontheffing worden verleend als sprake is van *belangrijke* schade aan landbouwgewassen en voor de bestrijding van schade door zoogdieren kan een ontheffing worden verleend als sprake is van *ernstige* schade (vergelijk artt. 3.3 lid 4 onder b3 en 3.8 onder lid 5, b2). Het bestuur begrijpt dat de verklaring voor het verschil in het gebruik terug is te voeren op de herkomst van de respectievelijke bepalingen in de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de

Flora- en faunawet is uitsluitend sprake van belangrijke schade als het gaat over schade door zowel vogels als door zoogdieren. Hierover zijn in het verleden diverse juridische procedures gevoerd waardoor het begrip belangrijke schade inmiddels is uitgekristalliseerd. Het wederom invoeren van twee verschillende begrippen moet er naar de opvatting van het Faunafonds niet toe leiden dat er weer opnieuw juridische procedures moeten worden gevoerd. Overwogen zou kunnen worden te volstaan met één begrip te weten belangrijke schade.

g. Ganzen-7 akkoord en de nieuwe wet natuur:

Het bestuur van het Faunafonds heeft kennisgenomen van de afspraken, die zeven maatschappelijke organisaties, die zich met het ganzenbeleid bezig houden, hebben gemaakt en die zijn vastgelegd in het Ganzen-7 akkoord. Omdat het Ganzen-7 akkoord afspraken bevat van de meest bij de ganzenproblematiek betrokken partijen en dus op een groot maatschappelijk draagvlak kunnen rekenen, zou bezien kunnen worden hoe dergelijke afspraken ook in de nieuwe wet natuur hun basis zouden kunnen vinden.

h. Planmatig afschot van grote hoefdieren en rol voor het Faunafonds:

In het ontwerp van de nieuwe Wet Natuur is in artikel 3.21 bepaald dat op WBE niveau een afschotplan moet worden opgesteld voor het beheer van reeën en damherten, dat door Onze Minister moet worden goedgekeurd.

Het bestuur van het Faunafonds ziet op grond van zijn breed geaccepteerde kennis van het beheer van de fauna in Nederland hier een adviesrol voor zich weggelegd en geeft u daarom in overweging in de wet vast te leggen dat het afschotplan na daartoe verkregen advies van het Faunafonds kan worden goedgekeurd. Een dergelijke adviesrol sluit goed aan bij één van de huidige taken van het fonds, te weten de colleges van gedeputeerde staten te adviseren omtrent de goedkeuring van de provinciale faunabeheerplannen. Overigens is het bestuur van oordeel dat een grofwildbeheerplan beter op FBE (dus provinciaal) niveau gemaakt kan worden dan op wbe-niveau, waarbij ook beter kan worden aangesloten bij de leefgebieden van de verschillende grofwildsoorten. Die leefgebieden zijn veelal wbe-grens overstijgend zodat op provinciaal niveau beter kan worden ingespeeld op het beheer en is de duurzame instandhouding van die soorten beter gewaarborgd. De FBE's hebben de afgelopen jaren aangetoond een voor het beheer van (wild)soorten waardevol instituut te zijn. Op grond van deze overweging acht het bestuur een wettelijke rol voor de FBE's op dit punt op zijn plaats.

Voorts wordt in de Memorie van Toelichting gesteld dat het planmatig beheer van grote hoefdieren noodzakelijk blijft. Toch wordt voor het beheer van

damherten en wilde zwijnen geen beheerplan/afschotplan in de nieuwe wet bepaald. De vraag rijst hoe het planmatige beheer van deze beide diersoorten dan gestalte gaat krijgen en hoe duurzame instanthouding van beide soorten wordt bepaald. Ook wordt gesproken over nulstand voor wilde zwijnen. Het nulstandbeleid voor deze diersoort geldt momenteel ook onder de Flora- en faunawet, waarbij moet worden geconstateerd dat dit beleid nauwelijks werkt. Het bestuur is van oordeel dat met de voorgestelde tekst er geen intensivering van het beheer van wilde zwijnen zal plaatsvinden waardoor onder de nieuwe wet natuur de nulstand voor deze soort buiten de voor deze soort aangewezen leefgebieden niet zal worden bereikt. Tenslotte merkt het bestuur nog op dat in artikel 3.21 eerste lid wordt gesproken over het damhert en in de Memorie van Toelichting over het edelhert. Waarschijnlijk moet het woord damhert in artikel 3.21 worden vervangen door edelhert.

i. Voor eendenkooi en valkerij geen jachtakte meer nodig:

Het Faunafonds heeft vastgesteld dat in de nieuwe Wet Natuur voor de jacht met behulp van de eendenkooi en de jachtvogel geen kooikersakte of valkeniersakte meer wordt verlangd, terwijl voor de jacht met het geweer nog wel een jachtakte is vereist. Hier lijkt sprake van inconsistentie. Een bijkomend aspect van het niet langer vereist zijn van een eendenkooi- respectievelijk valkeniersakte is dat deze bij een overtreding van de nieuwe wet natuur ook niet meer kan worden ingetrokken. In het verleden onder de Jachtwet en de Flora- en faunawet is van dit dreigement vaak een preventieve werking uit gegaan.

j. Bestrijding van (invasieve) exoten:

Het bestuur heeft geconstateerd dat exoten (en dus ook invasieve exoten) in de nieuwe wet onbeschermd zijn en dat er dus geen ontheffing is vereist voor de bestrijding van exoten. Wel geeft het bestuur u in overweging bij de begripsomschrijving van invasieve exoten aan te geven dat een invasieve exoot wordt aangewezen op basis van de best beschikbare wetenschappelijke kennis of wetenschappelijke analyse. Het bestuur meent dat daarmee nog beter de bestrijding van invasieve exoten kan worden onderbouwd. Op dit punt verwijst het bestuur naar het advies dat op 4 maart 2011 over (invasieve) exoten is uitgebracht aan de Staatssecretaris van EL&I naar aanleiding van een symposium dat het Faunafonds over exoten heeft gehouden en dat als bijlage bij deze brief is gevoegd.

Vervolg

Samenvattend kan het bestuur zich, met inachtneming van de door het bestuur hiervoor gemaakt opmerkingen, zich in hoofdlijnen vinden in het voorstel ontwerp van de nieuwe wet natuur.

Tenslotte herhaalt het bestuur zijn opmerkingen dat, in het kader van de met de nieuwe wet beoogde evenwichtige balans tussen economie en ecologie de bevoegdheid tegemoetkomingen te verlenen in de schade door beschermde inheemse diersoorten aan een onafhankelijk en deskundig bestuursorgaan zou moeten worden toegekend waarin de meest bij deze problematiek betrokken deskundige partijen (de landbouw, de jacht, de natuur- en soortenbescherming, de dierenbescherming en de wetenschap) zijn verenigd. Voorts is het bestuur van oordeel dat ook de taken advies en onderzoek dienen te worden verankerd in de nieuwe wet. Na decentralisatie kan op provinciaal niveau nadere uitwerking van de regelgeving kan plaatsvinden.

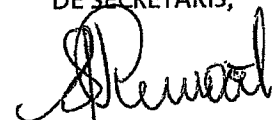
Hoogachtend,
HET BESTUUR VAN HET FAUNAFONDS,
Voor deze:

DE VOORZITTER,

Mr. G.J. Jansen

DE SECRETARIS,

Mr. ing. H. Revoort